

עין משפט ונר מצוה

לֹא אֶמַּי פֶּרֶק ג' מַשְׁנוּט סְפָרָה'ס הַלֵּכָה יב':

ⓘⓘⓘ

מוסף רש"י

אורי יש בין כבש למזבח.
שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אור מעט מפסיק ביניהם (רש"י טב:) הוא לא קשיא. כלומר אם קושיא אחרת אין כאן, זו יש לה תירוץ. וכן כל דומתא דאיתא הא לא קשיא, יש קושיא גדולה מזו (שבועות כג.):

ⓘⓘⓘ

שיטה מקובצת

עולת העוף הפסלה במחשבת. (וה"מ טז:) (הקונטרס פ"ן) מליקה היתה בראשו של מונח והא קלטת לה מונח דלמרי מונח כמזבח ואילו היה מתקדו למחר היה כבר וי"ל דלישנא דקלטת משמע דבר הנפסל שהמונח קלטתו והוא הכי היה כשרה ממש איך (ר"מ אלא נראה) ה"פ (לפ"י) אמרת דלמיה מועלת בראשו של מונח מי"מ הא קולטת לה מונח דהא פסולים שטלי לא ירדו ואי"כ למחר נמי כח הקטירה היה (תהרי"ח: תוד"ח"י (מעמ' הקודם) כלי שרת. דאפילו תאן דאית ליה כ"י מודה בדם הנורק. ע"י חפ"י מנחות דף ו' (ע"פ ד"ה שיהיו: ד"ח אורי יש בו' ברי' שיהא אורי קרקע מפסיקו. עיין לעיל בתוס' דף ס"ז (ע"פ ד"ה חורין):

פז:

והנסכים שנטמאו משקדשו ככלי אין להם פדיון דמשמע מקרב לא קרבו בעורכו [כלי חול איירי וכן י'] היה מקריב מנחת העומר ונטמאת בידו אומר לו הבא אחרת תחמיה בהכי מוקמינן לה מיהו אכתי קשה לפי' דאי מעיקרא ס"ד דלענין פדיון קצעי אם כן לא

הוה ליה למימר לכתחלה ליקרב מיבעיא לי אלא ליקרב מיבעיא לי ומדקאמר לכתחלה ליקרב מיבעיא לי משמע דמעיקרא נמי הוה ידע דליקרב קמיבעיא ליה אלא דמיבעיא ליה דדיעבד ועוד הקשה ה"ר פטר לפרש"י שהשיב י'] ר"י דדוקא משום דורקוהו פסולין אחרי שקצלו פסולין אבל קצלו פסולין וחרקוהו כשרים יעלו תחילה יח'] ליקרב איברים דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב דזהדיא אמרינן בפ"ק דמנחות (דף יז.) והא צעי מיניה ריש לקיש מרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לכתחלה ליקרב ואי"ל אין מקדשין ומשני אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל הילכך נראה פרי"ט ש'] שפירש דמעיקרא ס"ד דר' יוחנן דקצעי מיניה אם העלה פסולין לגבי מונח ככלי שרת ומפסיק הכלי שרת וקמיבעי ליה נהי דאין לומר דלא ירדו מטעם דלמרי מונח כמנזח דמי שהרי תחתית הכלי מפסיק מיהו כלי שרת שמה מתוך קדושתו לא הוי חלינה והוי כאילו הפסולים ע"ג המונח ממש דלא ירדו או הוה חלינה וירדו אמר ליה תניתוה כשם שהמונח כו' לענין דאם עלו לא ירדו כך הכלים מקדשין לענין זה ט'] (מכאן ואילך גשון ר"ת) אי"ל לכתחלה ליקרב קמצעיא ל' דסבר ריש לקיש טא'] דאיכא

לאוקומה מתני' דקתני הך כ'] כלים מקדשים שאם כג'] עלו ככלי ע"ג המונח לא ירד כד'] דאין כאן לא קדושת המונח ולא קדושת אורי והאילו והם ככלי וקצעי שאם לא העלה הקמיעין הפסולין ככלי אלא קדשו ככלי מהו שיעלו לכתחלה דכי היכי דמונח מקדש מה שנגע בו ולא ירדו כך כלי מקדש מה שנגע בו ולא ירדו או לא אאי"כ העלהו אמר ליה תניתוה שקצלו פסולין וחרקו את דמו מאי לאו שקצלו פסולין וחרקו פסולין כלומר שקצלו פסולין וחרקו דדיעבד הא אם לא ורקוהו לכתחלה לא יזרוק דהכי מיפרשא מתני' הלא והיוצא כו' שזרקו את הדם דדיעבד לא ירד הא אם לא ורקוהו לא יעלה והא דקאמר וחרקו פסולין פי' דמתני' [כך] הוא ואינו אלא מסיים לשון המשנה ולא מפסולא כז'] קדייק מדע שלא היה לו לומר רק לא שקצלו אי נמי ורקו אלמא דריש לקיש דדחי ליה בפסולין מוקי כז'] לה והיינו דאמר בפ"ק דמנחות (י"ג סה) והא צעי מיניה ריש לקיש (כו') מר' יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין [כו'] ואמר ליה אין מקדשין עד כז'] לא קצלו פסולין ואי נמי ורקו פסולין כלומר שקצלו פסולין אם עלה הבשר לא ירד והדם יעלה ויזרק דכלי שרת מקדשין לכתחלה

ליקרב אי נמי אם ורקו פסולין הבשר אם עלה לא ירד והדם לא יתקנח דהא המשנה בכל עיניינם אם עלה לא ירד קתני צין חומרא צין קולא כדמוכח לשון כז'] ר"ת וכל מה שפירשתי לפירוש הקונטרס שהעמדתי צעודן כז'] ככלי חול כריך לפרש גס לפי' ר"ת למאי דצעי למימר ר"ל דמקדשין לכתחלה ומה שפי' הדם לא יתקנח אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גצי דם אם עלו ירדו מודה בדם הנורק דקלטו מונח דאי לא הוי אלא לר"ג דוקא אי"כ בסמוך דפרריך חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה כז'] פירוש לר"ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דלמרי מונח לאו כמנזח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנחנו אבל אם עלה ככלי ירד אלא ודאי לא יקנחנו הוי לכויל עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה ככלי לא ירד אלא יזרקנו בעל כרחו ובההיא דמנחות (י"ג סה) דדקדק רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני' היא צין לפי' הקונטרס צין לפי' ר"ת דתנן כך הכלים מקדשין: **א**וירר יש בין כבש למזבח. אבל אי אורי מונח כמנזח דמי לא קשיא ליה מכי מטוי כנגד אורי (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אורי יש אמה סובב כ'] וסובב חשיב מונח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סג:) דמקטירין כא'] מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אורי מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אורי קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אורי קרקע מפסיקו אף בשר אורי קרקע מפסיקו ואי"כ אכתי מכי מטוי כנגד אורי קרקע הי"ל ירוד: **ע**ולת העוף דפסלה בה מחשבה. חימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה ואי"כ אין כאן אורי מונח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה (לעיל דף קז.) שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא עממה אינה נעשת אלא בגופו של קרן:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

שקיצלו פסולין **ו**הדר ורקו פסולין. ולמה לי זרקו מקבלה איפסלה לה אי לאו לאשמועינן טעמא דזרקו פסולין הוא דהוו איברים בתורת אם עלו לא ירדו ולכתחלה לא יעלו דתפסל א'] בשר בזריקת פסולין הא ורקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיברים דזריקה מעליא הוא ואע"ג דקיבלו

פסולין משום דקדשיה כלי שרת ליזרוק לכתחלה: אי **נמי שזרקו פסולין**. ומשום היא גופא אינטרין לאשמועינן אם עלו איברים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בזריקה: **א**ורי המונח. אם תלה איברים פסולים בלמרי ראש המונח כמנזח דמי ולא ירדו: או לאו. כמנזח דמי וירדו: **ה**יכי מסיק לה **מנזח למנזח**. הא כי מגבה ליה בלמרי הכבש הוה ליה ירוד ומנן ט'] כך אם ירדו לא יעלו: ומשני **נגד ליה**. גוררין עד המנזח ואינו מגביהן: ופרכינן **אורי יש צין כבש למנזח**. כדאמרן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סג:) וכי מטוי כנגד אותו אורי הוה ליה ירוד: ומשני רובו **לכבש ככבש** כו'. מה שנגד אורי שדיין ליה בשר רוצא אם רוצ הבשר ככבש שדיין ליה בשר כבש ואי רוצין י'] במנזח שדיין ליה בשר מונח: **יש חזור צעולין**. דלא חשבינן להו כמאן דמיפרת ואולנין זהו בשר רוצא או אין חזבור: **(א) הפשוט דיש חזבור**. דאי אין חזבור קמא קמא דמטא כנגד אורי איפסיל ליה. ובכריתות (דף קז. יד.) א'] גרסינן ליה בלישנא אחריתא תיפשוט דצעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא הלכו: **עולם העוף**. שמליקתה בראש המונח: **היכי משכחת לה**. דפסל יח'] זה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטתה אורי המונח דאי נמי אמרינן לינה

מועלת בראש המונח וקיים זה את מחשבתו ושהיה עד למחר והקטירה בת הקטירה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטירה מחר לכתחלה היא אלאפי פסלה זה מחשבת הקטרת מחר: **אלמא לא**. בתמיה. יט'] ולא משכחת זה פסול מחשבה והא משכחת כגון שחשיב עליה להוריד י'] למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ולהקטירה דכיון דאיקיים י'] ליה מחשבתו מו לא סלקא דהא איפסל ליה בלינה השתא נמי אהני זה מחשבה: ופרכינן אלתקפתא דרב שימי הניחא **לרבא דאמר לינה מועלת**. איכא לאשכחא יא'] בכה"ג: **אלא לרבה**. אפי' קיימא למחשבתו לא מיפסל וכל שכן דמחשבה לא הוה יב'] ומהדרין **לרבה נמי כו' להורידה קודם עמוד השחר**. וכיון דעמוד השחר משכחת יב'] לה ארצפה פסיל לה בלינה הילכך מהניא לה נמי מחשבה: **לכך גיטא מיהא פשטוט כו'**. רב שימי מסיים ביה יד'] באתקפתיה הכי את יג'] צעי למילף מיניה אורי מונח לאו כמנזח דמי לאידך גיסא מניח למיפשט מינה ולמימר דכמנזח דמי דאי לא כמנזח דמי:

חטאת

בין חומרא צין חומרא צין קולא כדמוכח לשון יג'] ר"ת וכל מה שפירשתי לפירוש הקונטרס שהעמדתי צעודן יג'] ככלי חול כריך לפרש גס לפי' ר"ת למאי דצעי למימר ר"ל דמקדשין לכתחלה ומה שפי' הדם לא יתקנח אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גצי דם אם עלו ירדו מודה בדם הנורק דקלטו מונח דאי לא הוי אלא לר"ג דוקא אי"כ בסמוך דפרריך חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה יג'] פירוש לר"ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דלמרי מונח לאו כמנזח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנחנו אבל אם עלה ככלי ירד אלא ודאי לא יקנחנו הוי לכויל עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה ככלי לא ירד אלא יזרקנו בעל כרחו ובההיא דמנחות (י"ג סה) דדקדק רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני' היא צין לפי' הקונטרס צין לפי' ר"ת דתנן כך הכלים מקדשין: **א**וירר יש בין כבש למזבח. אבל אי אורי מונח כמנזח דמי לא קשיא ליה מכי מטוי כנגד אורי (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אורי יש אמה סובב יד'] וסובב חשיב מונח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סג:) דמקטירין יא'] מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אורי מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אורי קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אורי קרקע מפסיקו אף בשר אורי קרקע מפסיקו ואי"כ אכתי מכי מטוי כנגד אורי קרקע הי"ל ירוד: **ע**ולת העוף דפסלה בה מחשבה. חימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה ואי"כ אין כאן אורי מונח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה (לעיל דף קז.) שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא עממה אינה נעשת אלא בגופו של קרן:

מסורת הש"ס

א (לעיל פד.) ט, שם, א, ועי' היטב בפרי"י ובמספות שם, (ד) יומא ד. מנחות עב.

ⓘⓘⓘ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תיפשוט צ"ל קודם ד"ה יש חזבור: **(ב)** שם ד"ה אלמא לא בתמיה אלמא לא משכחת:

ⓘⓘⓘ

גליון הש"ס

גכ' הא לא קשיא תשנ"ו. ככת דף ג ע"ב:

ⓘⓘⓘ

שינויי נוסחאות

[א] בש"מ נוסף איבעיא להו: **[ב]** מתקשר את הראוי לו (בי"צ): **[ג]** י"ל דגריר (בי"ח). וכ"ה בש"מ כ"י"פ: **[ד]** בה מחשבה (בי"ח) ובה בתוס'). ועי' רש"י: **[ה]** י"ל קלטת אורי מזבח (בי"ח): **[ו]** דאיספיל ליה בשר (בי"ח): **[ז]** רובו (בי"ח): **[ח]** דפסלה בה מחשבת חוץ (בי"ח): **[ט]** להורידה למחר לאחור שנפסלה בלינה ולהעלותה (ע"פ כ"י יב"ש): **[י]** דאי מקיים למחשבתו (בי"ח): **[יא]** לאשכוחא (ש"ח): **[יב]** צ"ל מהניא (ש"ח): **[יג]** צ"ל משבח (תהרי"ח): **[יד]** מינת ביה למא' בעיני: **[טו]** כס"י אי בעית: **[טז]** צ"ל בעירך (ש"ח, צ"ס): **[יז]** שחשיב לא ירדו דוקא משום (ש"ח): **[יח]** לכתחילה איברים ליקרב כל"ל (ש"ח): **[יט]** בשעתיק לעיל ע"א מובא פרי"ט בומר ביאור: **[כ]** בש"מ רש"י מתקיים תיבות שנסבוגרים: **[כא]** הלשון מר' קת מנומנס, דמשמע דר' יוחנן לא ס"ל הכי, ונעמלם כתבו לעיל דחזיר בלמח דעת ר' יוחנן. עי' טה"ק. **[כב]** צ"ל כך הכלים (בי"ח): **[כג]** צ"ל שמשעלו (בי"ח): **[כד]** ירדו אע"ג דאין (ח"ח): **[כה]** צ"ל מפתולין (ש"ח): **[כו]** בש"מ גורם נמי מוקי. וצ"ע דהא ר"ל בלנד הוא דמוקי לה בפסולין דוקא לפי' ר"ת. שרי' דבד"ו לא גרים מיפת' אלמא' דלעיל בסמוך ואפשר דמהי"ט הניחא בש"מ: **[כז]** צ"ל ומשני לא שקבלו (בי"ח): **[כח]** עד כאן לשון ר"ת כל"ל (ח"ח): **[כט]** עי' ש"י בעמ' שאלח"ו אות כו: **[ל]** בש"מ נוסף דהכשב היה פורה אמה יסוד ראמה סובב: **[לא]** בש"מ נוסף אבל השתא דלאו כמנזח דמי ע"כ הוי כאורי וכי היכי דאורי מונח לאו כמנזח דמי כמו כן אורי סובב לאו כסובב דמי ואי"כ הו"ל ירוד: **[לב]** הקטע דלהלן נראה לוקח בחסר וצ"ע ליישוב: